

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda br.IV-P-2295/70
od 4.XI 1971.

Vijeće: Gabro Badovinac, prof.dr Branko Jakaša, dr Velimir
Filipović

Pomorski agent - Agentova odgovornost naručitelju prijevoza - Agent prema naručitelju prijevoza nastupa u brodarovo ime i nije pasivno legitimiran za štetu koju snosi naručitelj - Za ovu štetu odgovara brodar - Agent je odgovoran naručitelju ako naručitelj dokaže da je agent nezavisno od brodarovih naloga zlonamjerno i grubom nepažnjom nanio naručitelju štetu ili je agent sam osobno preuzeo obavezu za odgovornost

Tužitelj je naručitelj prijevoza, a tuženi je brodarov agent. Tužitelj u tužbi navodi da je agent u izvršavanju posla prijevoza nemarno postupao i da su mu nastali slijedeći troškovi:

- Din 21.916,85 na ime više naplaćene vozarine od ugovorene po zaključnici br. 87/69 od 14.X 1969.g.

- Din 438,30 na ime dva posto provizije plaćene špediteru po obračunu za plaćenu vozarinu.

- Din 5.040.- na ime naknade štete za troškove čekanja triju kamiona hladnjače u luci Koper, koji su čekali ukrcaj na brod koji je zakasnio.

- Din 3.168.- na ime troškova čekanja jednog kamiona hladnjače, također za ukrcaj robe na brod.

- Din 3.500,95 na ime troškova pretovara iz kamiona hladnjače u skladište i troškova iskladištenja iz hladnjače u brod u luci Koper, te

- Din 3.490.- na ime troškova uskladištenja robe u luci Koper.

Sve ove troškove morao je tužitelj platiti zbog toga što ugovoreni brod nije stigao na vrijeme, i o rokovima koje je tuženi saopćio tužitelju, pa je tužitelj zbog toga pretrpio štetu time što je robu dovezao u luku, a zbog nedolaska broda kamioni hladnjače kojima je roba bila dovezena morali su čekati i tužitelj je morao platiti vozarima i kamionsku dangubu; zatim što se radilo o smrznutom mesu kamioni su morali biti istovareni i roba pohranjena u hladnjače luke Koper. Nadalje nastali su troškovi uskladištenja i iskladište-

nja robe, a sve to iz razloga jer ugovoreni brod nije stigao na vrijeme koje je naznačio tuženi tužitelju kao dan dolaska broda. Što se tiče više zaračunate vozarine iznad ugovorene, tužitelj ističe da je zaključnicom br.87/69 od 14.XI 1969.g. vozarina bila ugovorena sa 30 US \$ po toni, a tuženi je usprkos ugovorenoj vozarini špediteru tužitelju zaračunao vozarinu po zapremnini, te razlika između ugovorene i zaračunate vozarine iznosi din 21.916,85. Kako špediter tužitelj je ima pravo prema ugovoru o otpremi robe na naplatu provizije od 2% od ugovorene vozarine, to je tužitelj platio svom špediteru 438,30 din više na ime provizije, nego bi to platio da je tuženi obračunao vozarinu u smislu ugovora, tj. zaključnice od 14.XI 1969.g. Tužitelj smatra da je tuženi postupio protivno ugovoru s jedne strane u pogledu obračuna vozarine, te da je dužan vratiti tužitelju neovlašteno i protuugovorno obračunatu vozarinu, a s druge strane da je upravo tuženi prouzročio štetu tužitelju time što ga je pogrešno obavijestio o dolasku ugovorenog broda u luku ukrcaja, pa smatra da je upravo tuženi odgovoran tužitelju za tako nastalu mu štetu.

Tuženi se u prigovorima i u toku spora usprotivio tužbenom zahtjevu i istakao prigovor pomanjkanja pasivne legitimacije, ističući da je tuženi agent brodarov, te da je sve poslove u vezi sa zaključenjem ugovora o prijevozu pa nadalje radio u ime i za račun svoga brodara "Phoenicia Line-Beyruth", koji ima svoju ispostavu u Trstu, pa prema tome na zahtjev za naknadu štete koja je nastala tužitelju iz poslovanja po spomenutom ugovoru i prijevozu odnosne robe tuženi kao zastupnik brodarov nije pasivno legitimiran. Istakao je da tužitelj kao naručilac broda i ugovorna stranka iz vozaškog ugovora morem u smislu zaključnice br.87/69 i izdatih teretnica za ukrcaji teret svoje zahtjeve za eventualnu naknadu štete može ostvarivati samo od brodara koji je jedini nosilac prava i obaveze iz ugovora, a ne od tuženoga koji je u predmetnom slučaju bio agent - zastupnik brodarov.

Što se tiče činjeničnih tvrdnji tužiteljevih tuženi priznaje da je špediteru tužitelju zaračunao veću vozarinu od one koja je naznačena u ugovoru, odnosno u zaključnici od 14.XI 1969.g; međutim tuženi je to učinio na izričiti zahtjev brodarov, a koji je takav zahtjev postavio nakon toga što je špediter tužitelj prilikom prijave za ukrcaj naveo da zapremnina spornog smrznutog mesa iznosi 4 put više od normalne zapremnine. Kad je zapovjedniku predana odnosna prijava ukrcaja, tad je brodar koji je bio prisutan u luci ukrcaja i na brodu naredio tuženom da tužitelju vozarinu obračuna prema zapremnini, a ne prema težini kako je to predviđeno ugovorom, odnosno zaključnicom br.87/69.

Tuženik kao zastupnik brodarov nije mogao niti smio drukčije postupiti, pa ukoliko tužitelj smatra da je time povrijedjeno njegovo ugovorno pravo, povrat vozarine može tražiti od brodara, a ne od tuženoga.

Što se tiče zahtjeva za naknadu štete zbog davanja podataka o dolasku broda u luku ukrcaja, tuženi ističe da je i tu postupao kao zastupnik brodarov i tužitelju prenosio saopćenja o dolasku broda u luku ukrcaja, koja mu je i kako-va dao njegov brodar. Ukoliko tužitelj trpi kakvu štetu zbog nepravovremenog dolaska broda u luku, i zbog netačnih podataka o dolasku broda u luku, za to nije odgovoran tuženi već brodar koga on zastupa. U dokaz svojih navoda pozvao se u prvom redu na dokaze koje je priložio sam tužitelj, zatim na saslušanje svjedoka koje je predložio tužitelj i na saslušanje svjedoka koje je na okolnosti kako se odvijao događaj ponudio sam tuženi.

Sud je odbio tužbeni zahtjev iz slijedećih razloga:

Iz nespornih činjenica da je tužitelj kao naručitelj broda sklopio na temelju zaključnice br.87/69. ugovor o prijevozu smrznutog mesa brodom "Alfares" iz luke Kopar u luku Famagusta za cijenu od 30 % po toni, te da je ugovor sklopljen s brodarom "Phoenicia Line Beyruth", a koga je prilikom sklapanja ugovora zastupao tuženi kao brodarov agent, da je u toku odvijanja ovoga posla tuženi kao brodarov agent saočio i saopćavao teleksima tužitelju vrijeme dolaska broda u luku ukrcaja, Koper, da je ugovoreni brod zaista kasnio u dolasku i da su o njegovom dolasku davani tužitelju netočni podaci, da je nakon ukrcaja broda tuženi naplatio veću vozarinu od ugovorene po brodarovu zahtjevu, očito je da je u čitavom poslu tuženi nastupao ne u vlastito ime već da je nastupao u ime brodara kao njegov agent, pa za sve radnje kao eventualne štetne posljedice iz toga posla tuženi kao brodarov zastupnik nije pasivno legitimiran.

Razmatrajući svaku pojedinu radnju tuženoga, odnosno svaki pojedini zahtjev tužiteljev, valja istaći da tuženi ni u jednom poslu nije nastupio u vlastito ime, čak što više ni jedna radnja tuženoga, ukoliko je iz nje proistekla šteta za tužitelja, ne može se smatrati radnjom za koju bi tuženi kao agent bio odgovoran.

Razmatrajući pitanje zaračunavanja veće vozarine od ugovorene, valja istaći da je tuženi kao agent zaračunao veću vozarinu od ugovorene špediteru tužiteljevu po zahtjevu brodarovu. Ukoliko je vozarina bila neopravdano zaračunata više nego što je ugovoreno, špediter tužiteljev trebao je poduzeti potrebne mjere za naplatu ugovorene vozarine, jer je špediteru

bilo poznato, ili barem moralo biti poznato, koja je i kolika vozarina ugovorena između tužitelja i broдача. Odmah po prijemu računa i saopćenja o naplati vozarine špediter je trebao uložiti određene prigovore tuženomu kao broдарovu zastupniku, i obavijestiti tužitelja, a tužitelj, kao nosilac posla, trebao je sa svoje strane preko tuženoga kao agenta broдарova postaviti broдарu zahtjev za povrat vozarine, pa ako to broдар ne bi prihvatio, trebao je za povrat vozarine utužiti broдача, a ne tuženoga. Naime iz zaključnice očito je da je nosilac posla i ugovorna strana broдар broда "Alfares", a ne tuženi.

Obzirom na to tužiteljev zahtjev za povratak vozarine više zaračunate i naplaćene putem špeditera tužiteljeva nema osnove prema tuženom. Naime ovakav zahtjev tužitelj može postaviti samo svome ugovornom partneru, tj. broдарu broда "Alfares", a to je "Phoenicia Line Beyruth".

Isto vrijedi i za eventualnu štetu više zaračunate provizije u iznosu od din 438,30.

Što se tiče zahtjeva za naknadu štete koja je tužitelju nastala zbog plaćanja dangube za kamione koji su dovezli ugovoreni teret u luku radi ukrcaja, pa teret nije ukrčan zbog toga što je brod zakasnio, ovaj zahtjev nije osnovan zbog toga jer tužitelj u toku spora nije uspio dokazati da je tuženi, odnosno da su radnici tuženoga davali pogrešne i svojevolske podatke o dolasku broда, te da je do dolaska robe u luku došlo upravo krivnjom radnika tuženoga koji nisu pravilno saopćili podatke o dolasku broда u luku Koper, koje im je dao broдар odnosnog broда. Iz iskaza svjedoka slijedi da su podaci o dolasku broда davani i saopćavani predstavniku tužiteljevu od strane radnika tuženoga, prema podacima koje je u pogledu dolaska broда u luku ukrcaja Koper dobio radnik tuženoga u Kopru od broдарa. Prema tome u prenošenju podataka o dolasku broда u luku ukrcaja radnici tuženoga nisu radili ništa u svoje ime, već su bili samo prijenosnici saopćenja i podataka koje su dobili od broдарa, dakle i tu su radili samo kao broдарovi zastupnici, pa stoga ne može tuženi biti odgovoran za štetu koju je pretrpio tužitelj zbog toga što broдар nije održao svoja obećanja u pogledu dolaska broда u luku u vrijeme kako je to saopćavao svom agentu, odnosno njegovim radnicima. U koliko bi i postojala odgovornost za zakašnjenje dolaska broда u luku ukrcaja na vrijeme, pa s time u vezi i za štetu koja je tužitelju nastala zbog toga, zahtjev za naknadu takove štete tužitelj bi mogao postaviti samo broдарu, a ne tuženom koji nije ni u kakvom izravnom pravnom odnosu s tužiteljem.

Konačno valja istaći da pomorski agent redovno, u koliko drukčije izričito nije ugovoreno, nastupa u ime i za račun broдача, te je on punomoćnik broдаров, pa za sve odnose iz pravnih poslova koje agent učini u broдарово ime agent ne može neposredno odgovarati drugoj ugovornoj stranci, tj. naručitelju broда.

Agent bi mogao biti naručitelju neposredno odgovoran samo u slučaju kad bi naručitelj dokazao da je nezavisno od broдача agent zlonamjerno ili grubom nemarnošću nanio štetu naručitelju broда, ili da je u toku određenih poslova agent izričito preuzeo obavezu i odgovornost za posao na sebe.

Budući da tužitelj u toku spora nije uspio dokazati da mu je šteta nastala neposrednom krivnjom tuženoga, niti da je tuženik preuzeo odgovornost osobno za bilo koju radnju u izvršenju ugovora o prijevozu brodom "Alfares", valjalo je presuditi kao u dispozitivu.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda br.IV-P-904/71
od 9.XII 1971.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Lucijan Kos, Stanko Skok

Prijevoz stvari morem - Broдарова ograničena odgovornost - Spediter - Ako je špediter izvršio obračun troškova sa svojim komitentom i predao mu isprave iz odnosnog posla, on je samim tim cedirao svoja prava, koja kao primalac - zakoniti imalac teretnice - ima prema broдарu - Za valjanost cesije nije potrebna nikakva forma - Ako je u teretnici navedena Paramount clause na visinu broдарове odgovornosti, primjenjuje se Konvencija o teretnici od 1924 - Prema toj konvenciji kao jedinica tereta smatra se koletu ili komad, i nije odlučno da li je vozarina izračunata na temelju komada, tone ili kubnog metra, ako je teret u koletima

Tužitelj je osiguratelj koji je vlasniku robe nadoknadio štetu, a tuženik je broдар. Tužitelj navodi da je broдар prevezao teret bačava niklene sačme i da je na odredištu utvrđen manjak. Tužitelj svoju legitimaciju dokazuje cesionom ispravom koju mu je dao osiguranik, vlasnik robe.

Broдар iznosi dva prigovora: pomanjkanje tužiteljeve aktivne legitimacije i ograničene odgovornosti. Što se prvog prigovora tiče navodi da je on predao robu špediteru koji je bio zakoniti imalac teretnice. Prema tome samo bi špe-